

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE: LEPHEPHE II
SEPEDI FIRST ADDITIONAL LANGUAGE: PAPER II

MARKING GUIDELINES

Nako: Diiri tše 2½

Meputso: 100

These marking guidelines are prepared for use by examiners and sub-examiners, all of whom are required to attend a standardisation meeting to ensure that the guidelines are consistently interpreted and applied in the marking of candidates' scripts.

The IEB will not enter into any discussions or correspondence about any marking guidelines. It is acknowledged that there may be different views about some matters of emphasis or detail in the guidelines. It is also recognised that, without the benefit of attendance at a standardisation meeting, there may be different interpretations of the application of the marking guidelines.

KAROLO YA A PADI

KEKANA, M.A. 1989 – *NNETE FELA*

POTŠIŠO YA 1

SETSOPOLWA A

- 1.1
- Bubbles morago ga go kwa gore Mabusha o kwele tšohle tšeo a bego a di bolela le tatagwe o kgopela tatagwe gore a tšhabe.
 - Noko o laela Bubbles gore a yo tšea Karabo mo a bego a mmeile ba swarelane.
 - Mabusha o thuntšha Noko ntle le go nyaka go kwa lentšu go tšwa go yena.
- [TŠE PEDI fela]
- 1.2
- Karabo o ngwadile tshwantšhetšodikgao ka sephiri sa *sindikheithi* a se fa Ariel Meso gore a se tšweletše seyalemoyeng.
 - Bubbles o thušitše Ariel go tšhaba ge go be go beakantšwe gore Ariel o swanetše go bolawa. Bubbles o be a swanetše go thuša *sindikheithi* go tloša Ariel tšatšing.
 - Noko o phološa bana ba gagwe bao ba bego ba swanetše go bolawa. Mohlala: O lefile batho bao ba bego ba swanetše go bolaya Karabo, a yo mo khutiša ga Mabetlela. Bošegong bjo Bubbles a bego a swanetše go hlaselwa ka bjona Noko o mo leletša mogala go mmotša gore a tšhabe ka ge *sindikheithi* e tseba mo a khutilego.
- 1.3
- Ke be ke tla kwatama ka dikhuru ka kgopela tshwarelo. / Ke be ke tla leka go phološa bophelo bjaka ka go tšhaba. / Ke be ke tla mo okobatša. [Dikarabo tša maleba di tla šetšwa]
- 1.4
- Mabusha o na le pelo ye mpe. O hlokile kwelobohloko go mogwera wa gagwe wa go tloga bonnyaneng a mmolaya.
Ge a befetšwe ga a laolege: O thuntšhitše mogwera wa g agwe Noko ntle le go boledišana naye. [Dikarabo tša balekwa tša maleba di tla amogelwa]
- 1.5
- Maikutlo a manyami – Ka ge a tšere sephetho sa go bolaya Noko ntle le go rerišana le maloko a mangwe a *sindikheithi* gore a kwe gore bona ba nagana eng ka bohlanogi bja Noko.
Maikutlo a letšhogo – Mabusha o a tšhoša ge a befetšwe. Ga a laolege ebile ga a boele morago. [Dikarabo tša maleba di tla amogelwa]

SETSOPOLWA B

- 1.6
- Moanegi o hlaloša ditiragalo tša sengwalo.
 - Moanegi o utolla dimelo tša baanegwa.
 - Moanegi o laodiša seemo sa ditaba. [TŠE PEDI fela]
- 1.7
- Bohlale bja Ariel
- O ipeile kgauswi le Bubbles gore a kgone go tseba kudu ka sehlopha sa *sindikheithi*.
 - Ge sengwalwa se utswitšwe o tsebile gore Bubbles o na le seabe tabeng yeo.

- Ge Bubbles a mo kgopela go yo reka *diphilisi*, ge ba le Majaneng o lemogile ka pela gore ke leano la gore a šale a tšhaba. [TŠE PEDI fela]

POTŠIŠO YA 2

Semelo sa Bubbles

Semelo ke dipharologantšho tše bohlokwa tše di kgethologanyago motho goba moanegwa go ba bangwe. Dintlha tše di utolla bomotho goba boitshwaro bja moanegwa pading.

Ditiro le dipolelo tša Bubbles

O na le boitshepo/boipoto

- Bubbles o be a šomiša bobotse bja gagwe go fihlelela tše a bego a di nyaka.
- Ge a fihla dikantorong tša khomišinare, o be a thabišwa ke gore bašomedi ba gona ba be ba kitimela go mo thuša mola ba hlokomologile batho bao ba lego molokolokong.
- O be a ipoditše gore ge a nyaka selo go motho wa monna o tla se hwetša ka baka la bobotse bja gagwe. Ge *sindikheithi* e mo laela go yo tšea sengwalwa go Ariel o be a sa bone bothata bofe bjo bo ka mo šitišago gore a diriše Ariel thato ya gagwe.

O na le maaka

- O ile a botša Ariel gore Karabo ga a gona efela o mo romile gore yena a tle a mo tšeele sengwalwa seo go tšwa go Ariel.
- Ge ba be ba ile dijong o ile a botša Ariel gore Karabo o wele a hlapa a gobatša leoto lona lela le gobetšego.
- Ka morago ga gore sengwalwa se utswiwe o ile a botša Ariel gore nnete ke gore Karabo o tšhabišitšwe gomme yena le tatagwe ba a tšhošetšwa.
- O ile a botša Pula gore lebaka la gore a tšhabe ke gore o lwele le Kwena le tatagwe ka lebaka la Ariel.
- O ile a botša Ariel gore Karabo o be a se sa nyaka go tšweletšwa ga sengwalwa seo sa gagwe.

O na le lehufa

- O ile a leka ka maatla a gagwe ka moka go hlalefetša Karabo gore mamoratwa/ mojalefa wa tatagwe e be yena ka ge a hufagela Karabo.

O na le lerato

- Lerato le bonagetše ge a šireletša Ariel ge ba le mmileng wa Mokwele fao go bego go beakantšwe gore Ariel o swanetše a bolawe, ka ge a tseba ka sephiri sa *sindikheithi*.
- Bubbles ge a le Majaneng o botša tatagwe Noko le Mabusha gore ge ba ka kweša Ariel bohloko, ba mo šitiša go ya mošomong yena o tla ya maphodiseng a ba botša tšohle tše a di tsebago ka *sindikheithi*.
- Bubbles ke yena a tlilego ka kgopolo ya gore Karabo a thome go ngwala a ba a mo nyakela didirišwa ka moka tše a bego a di hloka gore a thome go ngwala, le ge a be a tshela molao wa tatagwe wa gore Karabo a se ke a fiwa selo.

O na le boikgogomošo

- Ge a tsena kgašong a hwetša masogana a mabedi ao a bego a jele koto yena ge a ba lebelela ba be ba swana le bao a hlwago a ba bona *šebining* ya baagišane ka tsela yeo ba bego ba apere ka gona.

Baanegwa ba bangwe ba reng ka yena?

Ke moradia

- Ge *sindikheithi* e laela Bubbles go boelela go Ariel, Karabo o mmotša gore o tla bona ge a ka kgona go phološa lefa leo a le thopilego ka go mo menola ka bomenetša maamong a go ba mojalefa, phenkgišanong yeo e bego e le gona gare ga bona ya sephiri.

Mongwadi o reng ka yena?

Ga a kgone go ikemela ka boyena

- O be a phela bophelo bja gagwe ka go thabiša tatagwe. O ile a no ratana le Kwena ka go tseba gore seo se tla thabiša Noko, le ge yena a be a sa mo rate.

Ga a tshepagale

- O be a tseba gore ga a rate Kwena go swana le ka mo Kwena a mo ratago ka gona, efela o be a sa mmotše ka ge a be a lemogile gore seo se thabiša tatagwe. Ka go realo, o be a sa tshepagalele Kwena, tatagwe le batho ka moka bao ba bego ba thabišwa ke kamano ya bona/O ratane le Ariel le Kwena ka nako e tee.
(Dintlha tše 12 fela)
Tšhomišo ya polelo:

POTŠIŠO YA 3

Poledišano ya Ariel le Bubbles.

Go ka bolelwa ka dintlha tše di latelago:

- Ariel o re ga a forege bjalo ka ge Bubbles a be a nagana. O ikemišeditše go nyakišiša go fihlela a humana nnete ya ditaba tša sengwalwa ka moka.
- Ariel o tšwetše pele go mmotša gore dipapadi ke selo seo a sa se ratego kudu ge sebakadišwa go gapeletšwa gore e be yena.
- Bubbles o be a gopotše go iphahlelela. O tšwetše pele a re ga a tsebe gore Ariel o bolela ka eng. O be a bolela a gagaetša nke motho a nyaka go tšhaba.
- Ariel o ile a bolela a šupa Bubbles ka monwana a re: "O a tseba."
- Bubbles a fetola ka go ganetša seo.
- Ariel o boditše Bubbles gore yena ga se a forega, o tseba gabotse gore taba ya go utswiwa ga sengwalwa ke morero wo Bubbles a o tsebago ebile o a amega tiragalong yeo.
- Bubbles a ikganetša ebile a thoma go lla.
- Ariel a laetša gore Bubbles o ikwešitše ka boomo go dira gore tlhokomelo ya gagwe e tloge sengwalweng sela gore bagwera ba Bubbles ba kgone go se tšea.

Kabo ya meputso:

Sebopego:

Dintlha:

POTŠIŠO YA 4

Tikologo

Nako le felo ke dikokwane tše bohlokwa kudu tša tikologo. Gantši mongwadi ge a ngwala puku o hlola lefelo leo ditiragalo di diregago go lona. Mongwadi o tšweletša le nako yeo ditiragalo di diregago ka yona. Ditiragalo di ka direga ka nako ya sebjalebja goba ya segologolo.

Tikologo ya puku ye ke ya sebjalebja mo bontši bja ditiragalo tša gona bo diregago metsesetoropong:

Nako ya ditiragalo

Dintlha tše di nepišago nako:

- Didirišwa ke tša sebjalebja go swana le motšhene wa go tlanya wo Bubbles a o reketšego Karabo gore a thome go ngwala.
- Moaparo wa masogana ao Bubbles a a hweditšego ka boamogelong, ke wa sebjalebja, marokgo a dipotsotso, dihempe tša go bulwa mo kgareng le ditšhaene tše ba bego ba di apere.
- Go na le matseka le maphodisa ao a phethagatšago molao.
- Go be go na le dikoloi tše dintši, ke ka fao Ariel a ilego a kgona go lemoga gore go na le sefatanaga seo se mo jago leonyane go fihlela a thušwa ke matseka.
- Bophelo bja *masošalaete* bja boPula bo bonagala kudu metsesetoropong.
- Batho ba gona ga ba nagane gabedi pele ba bolaya motho, *masindikheithi* ba ile ba laela Thoba le Champ gore a bolaye Karabo. Kwenale yena o be a le tseleng ya go yo bolaya Ariel ge a tla bolawa ke boChamp, Mabusha o bolaile mogwera wa gagwe Noko ge a be a le mogaleng a botša Bubbles gore *sindikheithi* e tsebile bokhuto bja gagwe ba tlo mmolaya.
- Champ le Thoba ba be ba šomela *sindikheithi* gomme ba ba direla tšohle tše ba ba laelago go di dira go swana le go utswa goba go bolaya.
- Go thuntšhanwa ka dithunya, mmileng wa Mokwele go be go kwagala modumo wa sethunya ge Bubbles a thuntšhana le *masindikheithi*.

Lefelo la ditiragalo

Dintlha tše di nepišago lefelo:

- Go na le dikantoro tša *komišinare* ka Tshwane, mo Ariel le Bubbles ba kopanego gona la mathomo.
- Noko o na le dikgwebo tša go fapana, ye nngwe ya tšona ke *sinema*, bontši bja dikgwebo tša mohuta wo di humanega metsesetoropong.
- Ariel le Bubbles ba tšwa motseng wa Phelindaba wa go kganya mabone. Bubbles le Ariel nako ye ntši ge ditaba di sa ba sepelele gabotse ba be ba ema lefasetereng ba lebelela ka ntle fao mabone a kganyago.
- Go na le Meago ya Kgašo fao Ariel a bego a šoma gona toropong ya Tshwane – boamogelo bja yona bo a bonagala gore ke bja sebjalebja, bo na le dikhamera.

- Go na le *hotel*/ya Hellas mo Ariel o kopanego le Bubbles ge Ariel a be a swanetše go kopana le Karabo e le peakanyo ya Bubbles ya maaka gape ke lefelo leo Bubbles le Ariel ba kopanetšego go lona ge ba thoma go ratana ebile ba bina/tansa mmogo.
- Batho ba gona ga ba tsebane ka ge e le ba bantši, Ariel o be a sa tsebe Kwena le ge a bolailwe pele ga phaka ya pele ga gabo. Majaneneng batho ba gona ba be ba sa tsebe Bubbles efela ga se nke ba laetša go tshwenyega ka yena ge a be a le ntlong ya Pula.
- Bonokwane bjo bo bego bo dirwa ke *masindikheithi* bja go fofiša khaete bo kgonagala gabotse metsesetoropong.
- Morago ga gore Bubbles a botše Ariel nnete ba ile ba kwana go ya maphodiseng.

Dintlha:

Tšhomišo ya polelo:

KAROLO YA B DINGWALWAŠOMIŠWA**POTŠIŠO 5****RUBRIKI YA PEGO YA KURANTA**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tse dingwe tša ditekolo	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo
	Meputso: [30]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	0–29%
DITENG Diteng di be mabapi le ledimo la Eloise, tshenyo le masetlapelo tseo le di tlogeletšego setšhaba.	15	Meputso 15	Meputso 14–13	Meputso 12–11	Meputso 10–9	Meputso 9–8	Meputso 8–7	Meputso 6–0
SEBOPEGO Go be le hlogo, matseno, mmele le mafelelo. Leina la kuranta, letšatši la phatlalatšo, lefelo la phatlalatšo, tšatšikgwedi, baphatlalatši, <i>mohlala</i> Sapa/Reuters.	6	Meputso 6	Meputso 5.5	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Mafoko a go hlangwa gabotse le maswaodikga ke a maleba, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo ya maleba.	9	Meputso 9	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3–0

POTŠIŠO 6**RUBRIKI YA EMEILE**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo
	Meputso: [30]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	29–0%
DITENG Molaetša wo mokopana wa maleba, maikutlo a mongwadi. Diteng di be mabapi le ditebogo. Dintlha di fiwe ka boripana le nepagalo ntle le go feteletša nnete.	15	Meputso 15	Meputso 14–13	Meputso 12–11	Meputso 10–9	Meputso 9–8	Meputso 8–7	Meputso 6–0
SEBOPEGO Leina la moromedi, atrese ya moromedi, atrese ya moromelwa, letšatšikgwedi le hlogo ya ditaba.	6	Meputso 6	Meputso 5.5	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3	Meputso 2	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Mafoko a go hlangwa gabotse le maswaodikga ke a maleba, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo ya maleba.	9	Meputso 9	Meputso 8	Meputso 7	Meputso 6	Meputso 5	Meputso 4	Meputso 3–0

POTŠIŠO YA 7**RUBRIKI YA PAPATŠO**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo
	Meputso: [10]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	29–0%
DITENG Diteng di sepelelane le hlogo. Tshedimošo ka botlalo mabapi le setšweletšwa.	3	Meputso 3	Meputso 2.5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1.5	Meputso 1	Meputso 0–1
SEBOPEGO Sebopego sa maleba le botelele bjo bo lekanetšego go ya ka mohuta wa sengwalwana. E be le hlogo, difonte tša go fapana, seswantšho sa sebapatšwa, e kwalakwatšwa kae, atrese, nomoro ya mogala goba emeile.	3	Meputso 3	Meputso 2.5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1.5	Meputso 1	Meputso 0–1
SETAELE LE POLELO Retšistara, segalo, mohola, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko le mopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo. Mmapatši a šomiše polelo ya go goga šedi ya bareki.	4	Meputso 4	Meputso 3.5	Meputso 3	Meputso 2.5	Meputso 2	Meputso 1.5	Meputso 0–1

POTŠIŠO 8**RUBRIKI YA LEPHEPHETSEBIŠI**

Moithuti:	Kelo	Khoutu 7 O kgonne go fihlelela ditekolo ka bokgoni bja go ikgetha	Khoutu 6 O fihleletše ditekolo ka bokgoni bja maemo	Khoutu 5 O fihleletše bontši bja ditekolo	Khoutu 4 O lekile go fihlelela bontši bja ditekolo	Khoutu 3 O fihleletše tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 2 O lekile go fihlelela tše dingwe tša ditekolo	Khoutu 1 O paletšwe go fihlelela ditekolo
	Meputso: [10]	100–80%	79–70%	69–60%	59–50%	49–40%	39–30%	29–0%
DITENG Diteng di sepelelane le hlogo. Diteng di be mabapi le morero wa letšatši e lego ketelo ka ba Kgoro ya Maphelo. Letšatši, tšatšikgwedi, lefelo le dinako tša ditiragalo.	3	Meputso 3	Meputso 2.5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1.5	Meputso 1	Meputso 1–0
SEBOPEGO Sebopego sa maleba le botelele bjo bo lekanetšego go ya ka mohuta wa sengwalwana. Hlogo ya maatlakgogedi, difonte tša go fapana, e kgabišwe (ke kgetho), e be ka gare ga lepokisana.	3	Meputso 3	Meputso 2.5	Meputso 2	Meputso 2	Meputso 1.5	Meputso 1	Meputso 1–0
SETAELE LE POLELO Retšistara, segalo, mohola, tlotlontšu, tlhamo ya mafoko lemopeleto, maswaodikga le tšhomišo ya polelo.	4	Meputso 4	Meputso 3.5	Meputso 3	Meputso 2.5	Meputso 2	Meputso 1.5	Meputso 1–0

Palomoka: 100 meputso